

עמ"ת 14744-04-25 - פלוני פלוני פלוני נ' מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

עמ"ת 14744-04-25

עמ"ת 24940-04-25

עמ"ת 27866-04-25

כבוד השופט אלכס שטיין

לפני:

פלוני פלוני פלוני

העורר בעמ"ת

:14744-04-25

העורר בעמ"ת

:24940-04-25

העורר בעמ"ת

:27866-04-25

נ ג ד

מדינת ישראל

המשיבה:

ערררים על החלטת בית המשפט המחוזי

מרכז-לוד (השופט א' אורן) שניתנה ביום

3.4.2025 במ"ת 12009-01-25

ח' באייר התשפ"ה (6 במאי 2025)

תאריך הישיבה:

העורר בעמ"ת

:14744-04-25

העורר בעמ"ת

:24940-04-25

העורר בעמ"ת

:27866-04-25

עו"ד שני פוגודה

בשם המשיבה:

בשם שירות המבחן לנוער:

החלטה

1. שלילת חירותם של נאשמים קטינים לפני ההרשעה כפופה לעיקרון הבסיסי הקבוע בסעיף 10א לחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971 (להלן: חוק הנוער).

וזה דברו של הסעיף:

"לא יוחלט על מעצרו של קטין אם ניתן להשיג את מטרת המעצר בדרך שפגיעתה בחירותו פחותה, והמעצר יהיה לפרק הזמן הקצר ביותר הנדרש לשם השגת המטרה כאמור; בקבלת החלטה על מעצרו של קטין, יובאו בחשבון גילו והשפעת המעצר על שלומו הגופני והנפשי ועל התפתחותו."

2. עיקרון זה מנחה את החלטות המעצר עד תום משפטם הפלילי של קטינים גם כאשר אלו נאשמים בעבירות חמורות. עיקרון זה הוסבר ויושם על ידי בבש"פ 3313/19 מדינת ישראל נ' פלוני (19.5.2019) (להלן: בבש"פ 3313/19) - פרשה מזעזעת שבמרכזה עמד קטין יהודי אשר, לפי האמור בכתב האישום, ארב, יחד עם שותפיו לעבירה, לרכב פלסטיני ויידה, בעוצמה רבה, אבן גדולה לעברו של רכב פלסטיני חולף. האבן פגעה בחלקה העליון הימני של שמשת הרכב, ניפצה אותה, חדרה לרכב, פגעה בעוצמה רבה בראשה של הנהגת והביאה למותה לנגד עיני בעלה ובתם. לעובדות אלה, כמו גם לטענת המדינה שהקטין פעל מתוך מניע לאומני ושנאה כלפי תושבים פלסטיניים, היתה תמיכה משמעותית בחומר הראיות. על רקע המסוכנות שנשקפה מאותו קטין, המדינה דרשה לעצרו מאחורי סורג ובריח עד אשר יסתיים משפטו בגין הריגת הנהגת. בהתבסס על האמור בסעיף 10א לחוק הנוער, לא נתתי למדינה את מבוקשה וקבעתי כי הקטין ייעצר בפיקוח אלקטרוני בבית סבו סבתו.

במסגרת ההחלטה שנתתי באותה פרשה קשה, סיכמתי את הדין הנוהג במחוזותינו:

"ליבי עם המתלונן ומשפחתו. כל אדם שמעמיד את קדושת החיים בראש סולם ערכיו לא יכול שלא להזדעזע מהמעשה החייתי וחסר-הרחמים שקיפח את חייה של המנוחה בדמי ימיה. האם כסדום היינו ולעמורה דמינו? מניין באה השנאה היוקדת שהניעה את המעשה האיום ואת היד הנפשעת שזרקה אבן על ראשה של אישה צעירה, רעיה ואם, רק בשל היותה ערביה פלסטינית, ועל ידי כך הרסה משפחה שלמה?"

לצד הזדהות עם קורבנות הפשע הנורא, רגשות ומחשבות אלה מזינים את הדרישה לעשייה מיידית של צדק ולמיצוי-דין מהיר והחלטי עם שונא-האדם שביצע את המעשה הנפשע. מעשה זה לא רק הפר את דיני העונשין: הוא סדק את יסוד קיומנו כחברה מוסרית. משכך, חובה עלינו לתקן את הסדק; והתיקון הדרוש לא יעשה עד אשר יינתן פסק דין שירשיע ויעניש את העבריין ועל ידי כך יאמר לקורבנות המעשה הנפשע - בשם החברה כולה - כי זעקתם היא זעקתנו.

ברם, צדק מהיר הוא דבר והיפוכו. הנאשם טוען כי היד הנפשעת שזרקה את האבן על כלי הרכב בו נסעה המנוחה איננה שייכת לו. לנוכח כפירה זו בעובדות כתב-האישום וחזקת החפות, לה זכאי הנאשם, מערכת המשפט חייבת לקיים הליך משפטי. באומרי "הליך משפטי", כוונתי להליך משפטי ממצה והוגן אשר מתקיים לפי הכללים שקבע הדין. כללים אלה קובעים כי הנאשם לא ימצא חייב בדינו אלא לאחר הוכחת אשמתו מעבר לכל ספק סביר (ראו סעיף 34 כב לחוק העונשין). עוד מורים לנו הכללים כי באין נסיבות מיוחדות, הליכי משפטו של קטין יתקיימו בדלתיים סגורות (ראו סעיף 9 לחוק הנוער). מסיבה זו, קיימתי את הדין בעררים בדלתיים סגורות. כמו כן אומרים לנו הכללים כי מעצרו של נאשם קטין מאחורי סורג ובריה הוא דבר חריג שבחריגים (ראו סעיפים 10 ו-10א לחוק הנוער) - כלל אשר חל ביתר שאת בהליך שעניינו מעצר עד תום ההליכים (ראו בש"פ 2768/10 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 18 (19.4.2010); בש"פ 5375/12 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (17.7.2012); ובש"פ 8127/12 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 16 (18.11.2012)).

הרציונל שמאחורי הכלל האחרון הוסבר היטב על ידי פרופ' רינת קיטאי סנג'רו בספרה על חוק המעצרים:

"הגישה המקובלת אצלנו סבורה כי הפגיעה בקטין בשל שלילת חירותו רבה יותר בהשוואה לבגיר. הניתוק מהמשפחה ומהסביבה קשה במיוחד לקטין, שאינו מנהל אורח חיים עצמאי ותלוי במשפחתו לסיפוק צרכיו הבסיסיים ולהתפתחותו התקינה. קטינים חלשים יותר מבחינה נפשית, ובשלותם הרגשית פחותה. הם זקוקים להגנה מוגברת לעומת בגירים בשל יכולתם המופחתת לגבש תודעה עצמית, לקבל החלטות ולהגן על עצמם. לגבי קטין במיוחד תנאי מעצר ובית-כלא יש בהם כדי לגרום להלם ולזעזוע נפשיים חמורים. כמו כן, מעצר מנתק קטין ממסגרת בית הספר ופוגע בלימודיו. הוא עלול לדרדר קטין לעבריינות. הפגיעות הנפשיות והפיזיות שלהן קטין חשוף במהלך המעצר הינן קשות יותר. ישנה חשיבות מיוחדת להימנע מהכתמת קטין כעברייני באמצעות מעצר, להימנע מחשיפתו לעבריינים ולאלימות בבית המעצר, וכן למנוע ממנו את ההלם והנזק הנפשי היכול להתהוות כתוצאה מהמעצר" (ראו רינת קיטאי סנג'רו המעצר: שלילת החירות טרם הכרעת הדין 240-241 (התשע"א)).

כלל זה קובע, הלכה למעשה, כי מעצרו של קטין מאחורי סורג ובריה עד לסיום משפטו איננו מתאפשר אלא כמוצא אחרון ובאין אפשרות אחרת להבטיח את שלום הציבור ואת תקינותו של ההליך הפלילי (ראו דבריו של השופט ח' מלצר (כתוארו אז) בבש"פ 2347/16 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקאות 18-20 וכן פסקה 22 ("חוק המעצרים כולל [...] באופן מפורש את קטינותו של נאשם כ"טעמים מיוחדים", המאפשרים מעצר בתנאי פיקוח אלקטרוני, וזאת גם לגבי עבירות, אשר יש לגביהן חזקת מסוכנות"); כמו כן ראו החלטה בבש"פ 3444/15 פלוני נ' מדינת ישראל (31.5.2015) (בגדרה, קטין שסיכן חיי אדם על ידי השלכת בקבוק תבערה לעבר נהג שנסע ברכבו שוחרר ממעצר מאחורי סורג ובריה למעצר-בית תחת פיקוח אלקטרוני בשל קטינותו). " (ראו: בש"פ 3313/19, פסקאות 11-15;

כמו כן ראו: בש"פ 5056/19 פלוני נ' מדינת ישראל (5.8.2019), החלטה במסגרתה נקבע כי מן הדין לחפש ולבחון חלופה למעצרו של קטין המואשם ברצח).

3. טרור הוא טרור, הוא טרור. המשפט הפלילי אינו מבדיל בין "טרור יהודי" ו"טרור ערבי". בהתאם לכך, העיקרון הקבוע בסעיף 10א לחוק הנוער, כפי שהוסבר בבש"פ 3313/19, הופעל על ידי ביחס לקטין ערבי שהואשם בייצור מטעני חבלה ובהפעלתם נגד מטרות יהודיות. בהחלטה זו, הוספתי וצינתי כי -

"ספק בעיניי כי מסוכנותו של העורר תקרה בעקבות שליחתו לבית המעצר. שהותו של קטין בן 15 ב"אוניברסיטה של החיים" אשר מתנהלת באגף העצורים והאסירים הביטחוניים בכלא עלולה להעצים את מסוכנותו ולהעמיד בפניו - בצאתו מן הכלא - עבריון ביטחוני מסוכן בעל יכולות חדשות ומניעים לאומניים מושרשים. מסיבה זו, שיקום וחינוך עדיפים, ככלל, במקרה של קטינים, על פני השמתם בבית המעצר ובבתי הכלא. כך הוא בעיניי המחוקק בחוק הנוער, שאת דברו חובה עלינו לקיים בזמנים של שלום ובזמני מלחמה, בהתעלם מרגשות כגון כעס וסלידה." (ראו: בש"פ 4374/24 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 19 (9.6.2024) (ההדגשה הוספה - א.ש.)).

4. כך הוא גם בפרשה הנוכחית. העורר בעמ"ת 27866-04-25 (להלן: יזן) הוא בן 17. העורר בעמ"ת 14744-04-25 (להלן: אמיר) היה קטין בזמן ביצוע העבירות המיוחסות לו וכעת הוא בן 18. העורר בעמ"ת 24940-04-25 (להלן: מהדי) יהיה בן 16 בחודש יוני ש"ז. קטינים אלה ביצעו לכאורה עבירות חמורות נגד ביטחון המדינה אשר כללו מגע עם סוכן חוץ, חברות בארגון טרור, אימון למטרות טרור, ופעולה בנשק למטרות טרור - כאשר אחד מהם (מהדי) מואשם גם בנשיאת נשק ובירי מנשק חם. אני רואה סיבה לפרט את המעשים הקונקרטיים המיוחסים לעוררים. די אם אומר כי מעשים אלה - שביצועם על ידי כל אחד מהעוררים מאומת בראיות לכאורה - היו בגדר הכנה לפעולות טרור וכי המשכם (פיגוע אפשרי נגד מטרות ישראליות) סוכל על ידי זרועות הביטחון.

5. הצורך לשלול את חירותם של העוררים עד תום משפטם, לנוכח המסוכנות הנשקפת מהם, ברור מאליו. כמו כן, אין חולק על כך שמעצרים צריך להתבצע במעון נעול, כיאה לקטינים. דא עקא, המעון הנעול הייעודי בו שוכנים קטינים מהחברה הערבית מלא עד אפס מקום, ומסגרות ייעודיות מקבילות אינן יכולות לקלוט עצורים ביטחוניים - מה גם שהעוררים אמורים להיות מופרדים זה מזה במעצרים, ודרישה כאמור קשה עד-מאד לקיים בהינתן האילוצים הלוגיסטיים הקיימים. כל זה הובהר לי בדיון שהתקיים ביום 6.5.2025 מפיה של הגב' יעל כהן, נציגתו של שירות המבחן לנוער, אשר הופיעה בדיון וסיפקה הסבר מפורט ומשכנע אודות המצב במעונות נעולים (בהמשך להחלטתי מיום 23.4.2025).

6. בנסיבות אלה, אחרי שמיעת טענותיהם של בעלי הדין, ובהתבסס על העיקרון הקבוע בסעיף 10א לחוק הנוער, הגעתי למסקנה כי מן הדין להעביר את העוררים ממעצרים בכלא למעצר בפיקוח

אלקטרוני בדירות פרטיות - וזאת בתנאים כדלקמן:

א. יזן יעצר בפיקוח אלקטרוני בדירה בכפר קאסם, בקרבת תחנת המשטרה, שתישכר/תסופק על ידי בני משפחתו.

ב. אמיר יעצר בפיקוח אלקטרוני בדירה בעיר לוד שתישכר/תסופק על ידי בני משפחתו.

ג. מהדי יעצר בפיקוח אלקטרוני בדירה בעיר באר שבע שתישכר/תסופק על ידי בני משפחתו.

ד. מפקחיו של כל אחד מהעוררים יכללו שני מפקחים לפחות שאינם הוריו או אחאיו (להלן: המפקחים ו-הפיקוח האנושי).

ה. המעצר יתבצע במתכונת של מעצר-בית מלא בכפוף לחלונות שייקבעו על ידי בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (להלן: בית המשפט המחוזי) בהתאם לצרכים הקיימים.

ו. הפיקוח האנושי יתבצע מסביב לשעון, שבעה ימים בשבוע.

ז. כל אחד מהעוררים יפקיד בבית המשפט המחוזי כל דרכון ותעודת מעבר שברשותו, ויציאתו מן הארץ תיאסר.

ח. יינתן צו פיקוח שיאפשר לשירות המבחן לנוער לפקח על כל אחד מהעוררים ולקבוע עבורו תכנית שיקום.

ט. כל אחד מהעוררים יפקיד בבית המשפט המחוזי סך של 30,000 ש"ח במזומנים או באמצעות ערבות בנקאית כבטוחה למילוי כל התנאים דלעיל.

י. כל אחד מהמפקחים יפקיד בבית המשפט המחוזי ערבות אישית ע"ס 15,000 ש"ח כבטוחה למילוי כל התנאים דלעיל.

יא. היתכנות הפיקוח האלקטרוני כאמור לעיל תיבדק על ידי היחידה לפיקוח אלקטרוני. אישור ההיתכנות על ידי היחידה כאמור מהווה תנאי להעברתו של כל אחד מהעוררים לחלופת מעצר זו.

7. תוך 7 ימים מהיום, באי-כוח העוררים יעבירו לשירות המבחן לנוער את פרטי הדירות והמפקחים המוצעים בהתאם לאמור לעיל. תוך 14 ימים ממועד קבלת הפרטים הנ"ל, שירות המבחן יכין ויגיש לבית המשפט המחוזי תסקיר משלים אשר יפרט את עמדתו בנוגע לסביבת הפיקוח, התאמת המפקחים המוצעים לתפקידם וצו הפיקוח הדרוש.

8. בסמוך להגשת התסקיר, ובכפוף לאילוצי יומנו, בית המשפט המחוזי יקיים עיון חוזר במעצרו של

העוררים. במסגרת זו, היה ושירות המבחן יאשר את התאמת המפקחים והדירות למטרות המעצר בפיקוח אלקטרוני, והיחידה לפיקוח אלקטרוני תאשר את היתכנות הפיקוח כאמור לעיל - בית המשפט המחוזי יורה על העברת העוררים למעצר בפיקוח אלקטרוני בהתאם לתנאים שקבעתי בהחלטתי זו, יתן הוראות בנוגע לצו הפיקוח לפי שיקול דעתו, ויוסיף תנאים מגבילים ביחס לכל אחד מהעוררים כפי שימצא לנכון.

9. העררים מתקבלים אפוא, כאמור לעיל.

ניתנה היום, י' אייר תשפ"ה (08 מאי 2025).

אלכס שטיין
שופט